

El president del Txad, Idris Déby Itno, més aïllat que mai malgrat que va ser reelegit a principi del passat mes de maig, es troba més afeblit que mai, sobretot perquè ha d'afrontar una guerrilla que rep el suport del Govern de Sudan, país veí, i a la insurgència d'un altre moviment integrat per membres de la seva pròpia família. A la vegada, la crisi del règim de Deby preocupa el Govern francès, que manté un dispositiu militar al Txad des de 1986, i inquieta la diplomàcia nord-americana, ara distanciada del president, així com de la Unió Africana (UA), que tem que les diferències amb el Sudan provoquin una guerra entre els dos estats. "La situació és fràgil, i el Txad és un país molt important per a l'estabilitat de la regió", va admetre fa unes setmanes la ministra francesa de Defensa, Michèle Alliot-Marie. Déby, considerat per França un estadista que garanteix l'estabilitat en l'excolònia, productora de petroli, va aturar fa un mes una ofensiva del Front Unit pel Canvi (FUC) que va arribar fins a Ndjamena, la capital del Txad. Alguns testimonis de la batalla de Ndjamena, del 13 d'abril, asseguren que els militars francesos van ser decisius per salvar el règim de Déby, quan els combatents del FUC ja

Idris Déby, president del Txad continua gaudint del suport de França.

Un nou polvorí africà

El Txad, tot i la reelecció recent del president Idris Déby per a un tercer mandat, viu una situació que preocupa els països desenvolupats, sobretot França. La mala relació amb el Govern del Sudan, agreujada per la situació de violència que es viu a la regió sudanesa del Darfur, podrien portar els dos països cap a la guerra.

controlaven uns quants barris de la capital.

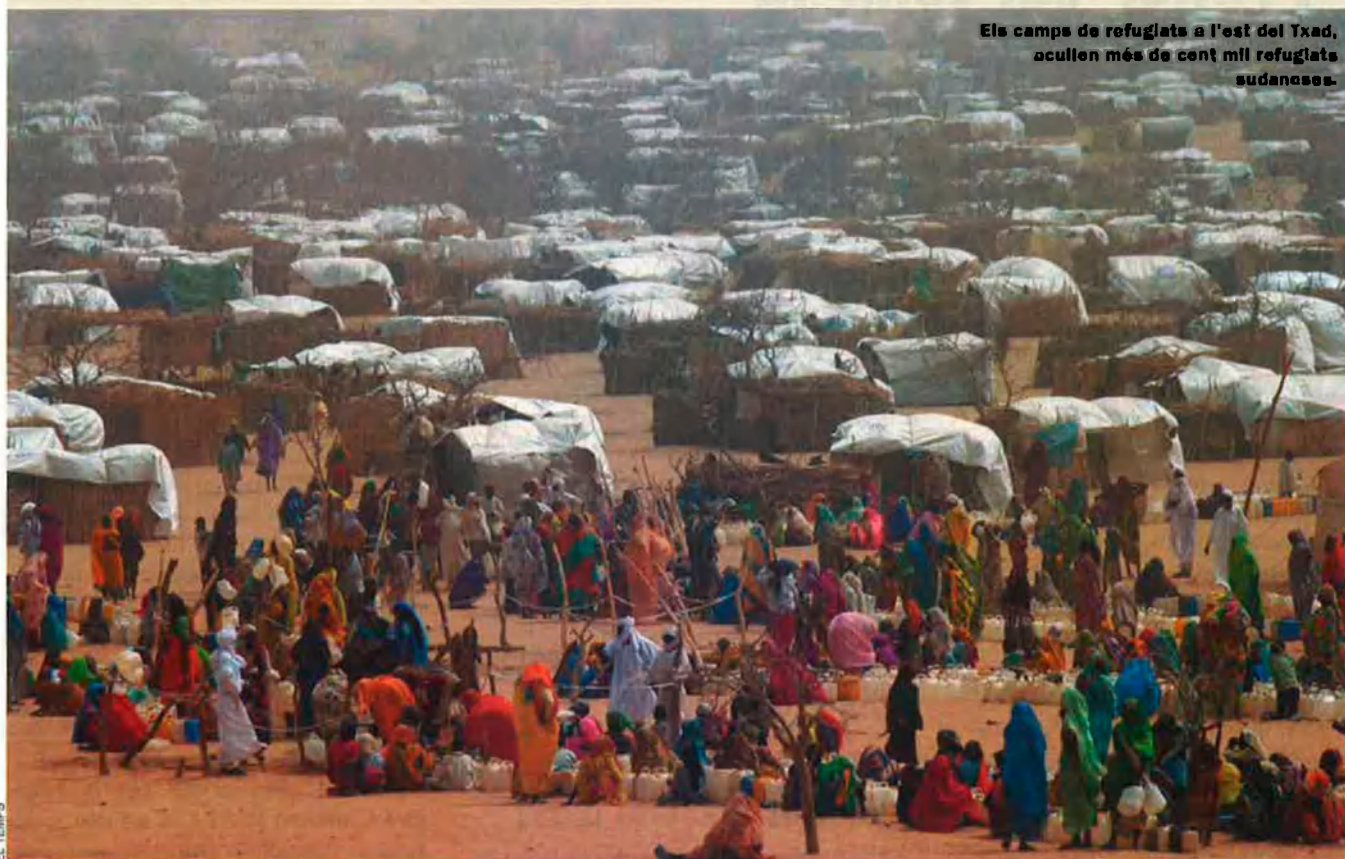
Malgrat que l'arribada dels rebels a Ndjamena va posar en evidència la fragilitat política i militar del president, Déby es va negar a ajornar les eleccions previstes per a començament de maig. En va, el Govern nord-americà i una delegació de la Unió Africana van intentar convèncer Déby de la necessitat de dialogar amb una oposició amb la qual no es parla des que va reformar la Constitució, fa un any, per poder presentar-se a la reelecció. En les eleccions, celebrades el 3 de maig, no hi va haver sorpreses: Déby va obtenir el 77% dels vots, quasi 70 punts més que l'exprimer ministre Kassiré Koumako, de l'Agrupament Nacional per la Democràcia i el Progrés. "El poble m'ha escollit", va proclamar Déby en conèixer l'aclaparador resultat. "Ha estat una mascarada", va replicar Saleh Kebzazo, un diputat opositor. La manca de candidats de l'oposició, l'abstenció, que oficialment va arribar al 39%, i el fet que una part del país es troba en guerra són arguments que presenten els crítics amb un règim que ha demostrat una gran capacitat de supervivència als periòdics intents de cop d'estat.

Aferrat al poder: El general Déby va arribar al poder l'any 1990, després d'encapçalat una rebel·lió que va començar a l'est del país, en la mateixa zona en què s'ha format el FUC. En aquella ocasió, Déby va rebre el suport del règim libi i el vistiplau dels militars francesos, que mantenen 1.200 homes

al país des de 1986, en l'operatiu anomenat Epérvier. Malgrat el revés militar recent, el FUC promet tornar a intentar-ho. "Les eleccions no han canviat res perquè el nostre objectiu és derrocar Déby", va declarar Saleh Allazam, portaveu del moviment guerriller proper al Sudan. La protecció del Govern sudanès al FUC va deteriorar les conflictives relacions entre Déby i el president Omar Bashir des del 2003, a causa de la persecució dels zaghawes per part dels *janjawid* al Darfur. Els zaghawes, l'ètnia del president Déby, han patit les repressàlies dels *janjawids*, les temudes milícies armades pel Govern sudanès. A causa de la guerra del Darfur, més de 200.000 persones, en bona part zaghawes, es van refugiar a l'est del Txad.

El FUC està dirigit pel capità Mahamat Nour, de l'ètnia tama. L'altre moviment armat, el Pedestal pel Canvi, la Unitat Nacional i la Democràcia, amb menys capacitat militar que l'anterior, va ser creat l'octubre passat pels germans Erdissi, parents de Déby. Les primeres accions armades van fer palesa l'erosió del règim, que perdia fins i tot el suport d'un dels pilars fonamentals, el familiar. D'aquesta manera, distanciats dels Estats Units per la seva negativa a dialogar amb l'oposició, Déby tan sols pot comptar amb França. Per a la diplomàcia francesa, Déby, encara que afeblit, és millor que el possible recanvi, un militar que pot venir de la mà del Sudan. L'altre motiu de mantenir-se fidel al president és el petroli: el Txad produeix 200.000 barrils cada

Un acord de pau fràgil al Darfur

Els camps de refugiats a l'est del Txad, acullen més de cent mil refugiats sudanesos.

La ruptura de les relacions diplomàtiques entre el Txad i el Sudan, el passat mes d'abril, entrebanca la signatura d'un acord de pau durador al Darfur, una regió del Sudan que fa frontera amb el Txad. En la reunió de principi de maig a Abuja (Nigèria), l'enèsima sobre el conflicte, el Moviment per la Justícia i la Igualtat (MJI) i una facció del Moviment d'Alliberament del Sudan (MAS) es van negar a signar un nou acord de pau. Tan sols ho van fer el Govern sudanès i la facció majoritària del MAS. L'acord, de difícil aplicació mentre no sigui acceptat per unanimitat de la rebel·lió, preveu celebrar un referèndum sobre la divisió administrativa del Darfur i el desarmament de les milícies *janjawids*, acusades per les organitzacions internacionals de violacions de drets humans. La guerra del Darfur, que va començar el 2003, ha causat la mort de més de 300.000 persones i ha obligat més de 200.000 a refugiar-se al Sudan.

En el conflicte s'enfronten, per qüestions de terra però també ideològiques, les milícies *janjawids*, àrabs, i tres èt-

nies no àrabs, els furs, els massalits i els zaghawes, amenaçats per la política governamental. Els zaghawes, que viuen als dos costats de la frontera entre el Sudan i el Txad, se senten propers al president txadià, Idriss Déby Itno, un zaghawa.

Per la Unió Africana, la ruptura de les relacions entre el Txad i el Sudan va ser la pitjor notícia que poden sentir, perquè el conflicte no es pot resoldre sense el compromís dels dos presidents. Tant Déby com el sudanès Omar Bashir tenen quasi totes les claus per posar fi a una guerra que empobreix encara més una de les zones més pobres del continent més pobre. Els Estats Units, que no vol implicar-se en cap conflicte a l'Àfrica, segueix amb atenció els esforços diplomàtics d'una Unió Africana que es troba davant del seu repte més important. La Unió Africana, formada per tots els estats africans amb excepció del Marroc, és hereva de l'Organització de la Unitat Africana (OUA), creada a Addis Abeba el 1963.

dia, exportats a través d'un oleoducte que passa pel Camerun.

El petroli, de fet, sembla una maledicció per al Txad, com ha passat amb altres països africans productors (Nigèria, Angola, Guinea Equatorial), en què no s'ha millorat el nivell de vida malgrat exportar centenars de barrils diàriament.

En el cas del Txad, el petroli, produït per la companyia ExxonMobil, ha endeutat el país perquè es va haver de construir un oleoducte de més de mil quilòmetres i ha provocat la ruptura de les relacions amb el Banc Mundial. Déby va deixar d'ingressar una part dels beneficis del petroli en un compte, su-

pervisat pel Banc Mundial, que havia de servir per al desenvolupament del país. En comptes d'ingressar els diners, com estava previst en els acords amb l'organisme internacional de crèdit, el president se'ls gasta en armament.

Antoni Castel